

Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ

**ПОТЕНЦІАЛ НАУКОВЦЯ, ПЕДАГОГА, ГРОМАДЯНИНА
(до 60-річчя Олександра Георгійовича Романовського)**

У кожній сфері людського життя є особистості, авторитет яких безсумнівний. На таку оцінку в педагогіці професійної освіти повною мірою заслуговує проректор з науково-педагогічної роботи, завідувач кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України Олександр Георгійович Романовський.

Діяльність О.Г. Романовського - відомого вченого, особливої людини, справжнього учителя – є прикладом безкорисливого і натхненного служіння науці, освіті, суспільству, Україні. Йому притаманна невтомна наполеглива праця в царині педагогічних наук, постійна готовність ініціювати і втілювати в життя найважливіші завдання професійної підготовки сучасних конкурентоздатних фахівців, відстоювати і пропагувати передові педагогічні ідеї.

Запорукою успіху є колосальна працьовитість, високий інтелект, відповідальність і вимогливість, наполегливість і впевненість у досягненні поставленої мети, сила духу, духовність, виражена й активна громадянська позиція. Надзвичайна працездатність, відкритість до педагогічних інновацій викликають захоплення та повагу.

З повним правом Олександра Георгійовича можна віднести до тих особистостей, хто творчим горінням, справжньою любов'ю до своєї справи, відданістю рідному університету примножує його славу і традиції.

Понад тридцять років О.Г. Романовський працює проректором НТУ “ХПІ”. Із самого початку цієї роботи одним з основних напрямів діяльності Олександра Георгійовича був розвиток матеріально-технічної бази інституту. Серед його пріоритетних завдань у 1981 році стала підготовка до святкування 100-річного ювілею ХПІ. У контексті цього в найкоротші терміни були проведені будівельні роботи з введення об'єктів випробувальної бази ОКБ ВІТ (Особливе конструкторське бюро високовольтної імпульсної техніки, тепер НДПІКІ “Молнія”) в сел. Андріївка, будівництво навчального корпусу У-2 та розпочато будівництво унікального спортивного комплексу ХПІ.

У наступні роки під керівництвом Олександра Георгійовича були розроблені і з успіхом реалізовані такі проекти: лабораторний корпус ОКБ ВІТ по вул. Шевченка, 47; гуртожиток № 7 по вул. Победоносній; гуртожиток №2 по вул. Тимурівців, 9 а; житловий будинок по вул. Чубаря, 1; будівля бібліотеки НТУ “ХПІ”.

Також були здійснені роботи з реконструкції гуртожитку № 12 ЕМБ-факультету під житловий будинок для співробітників по вул.Клочківській, 222; реконструкція гуртожитку № 10 по пров. Артема, 4 для іноземних студентів; виконано капітальний ремонт Палацу студентів з повною перебудовою сцени і глядацької зали на 1000 місць.

У 2012 році введено в експлуатацію гуртожиток № 3 для прийому іноземних туристів на час ЄВРО 2012.

Використовуючи свій талант керівника, Олександр Георгійович зумів створити згуртований колектив високопрофесійних фахівців, що здатний у найкоротші терміни виконати завдання будь-якої складності.

© Л.Л.Товажнянський, 2013

Сьогодні проректор О.Г.Романовський крім розвитку матеріально-технічної бази опікується ще і питаннями навчально-методичної та редакційно-видавничої діяльності в університеті. З 2000 року - очолює кафедру педагогіки і психології управління соціальними системами, яку було створено з метою вдосконалення навчально-виховного процесу і розвитку психолого-педагогічного напрямку навчальної та науково-дослідної роботи. Кафедра такого спрямування є першою і єдиною в технічних вищих навчальних закладах України, вона випускає фахівців з трьох спеціальностей – “Психологія”, “Педагогіка вищої школи”, “Адміністративний менеджмент”.

Унікальність науково-педагогічної діяльності кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами під керівництвом Олександра Георгійовича полягає в практичному впровадженні синергетичного ефекту на основі співробітництва 10 докторів наук та 24 кандидатів наук із дев'яти напрямів – педагогічних, психологічних, філософських, технічних, медичних, біологічних, економічних наук, мистецтвознавства та державного управління.

На кафедрі відкрито:

- аспірантуру за спеціальністю 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти (педагогічні науки) – 2001 рік;
- аспірантуру за спеціальністю 19.00.03 – Інженерна психологія, психологія праці – 2010 рік,
- підготовку за спеціальністю “Психологія” (денне навчання) – 2004 рік,
- магістратуру за спеціальністю “Адміністративний менеджмент” – 2004 рік,
- магістратуру за спеціальністю “Педагогіка вищої школи” – 2005 рік.

Проф. О.Г.Романовський - автор 352 наукових робіт, у тому числі 5 підручників, 13 монографій, 22 навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Вагомим є внесок ученого у розроблення педагогічних концепцій, проблем гуманізації та гуманітаризації освіти, інтегративних процесів у навчанні.

Професор О.Г.Романовський є одним з авторів Концепції формування національної гуманітарно-технічної еліти України. Першим невідкладним кроком у вирішенні проблеми кадрового забезпечення трансформаційних процесів у нашій країні має стати цілеспрямоване формування необхідної суспільству інтелектуальної й управлінської еліти. О.Г.Романовський пропонує інноваційну педагогічну систему, що орієнтується на інтегровану гуманітарну, психолого-педагогічну та управлінську підготовку інженерів-керівників.

З метою практичної реалізації цієї системи Олександр Георгійович виступив ініціатором проведення міжнародних конференцій з проблем еліти і Кримських педагогічних читань. Уже проведено десятки конференцій, співорганізатором яких він був і залишається.

Ідеї та концепції Олександра Георгійовича спрямовані передусім:

- на дослідження психолого-педагогічних засад формування гуманітарно-технічної еліти для українського суспільства;
- гуманізацію і гуманітаризацію вищої технічної освіти на основі педагогіки вищої школи;
- формування лідерських та управлінських якостей у випускників вищих технічних навчальних закладів.

Особливо цінними в науковому доробку Олександра Георгійовича є праці “Педагогіка управління”, “Основи управлінських технологій” (навчальні посібники для студентів ВНЗ з грифом МОНмолодьспорту України), “Інженерна психологія” (підручник) тощо. На особливу увагу заслуговує створення унікального циклу наукових праць, присвячених досягненню успіху. Початком циклу було видання навчального посібника для студентів ВНЗ

з грифом МОН України “Філософія досягнення успіха” (2003 рік), а потім низки підручників – “Філософія досягнення успіху. Психологічний аспект” (2007 рік), “Педагогіка успіху” (2011 рік), “Педагогіка успіха” (2012 рік). Сучасна наукова інформація, яка викладена в цих дослідженнях, життєво необхідна кожному педагогу, науковцю, аспіранту. У них вони знаходять шляхи для вирішення складних нагальних педагогічних завдань. Незмінними залишаються простота, доступність, послідовність викладу.

Серед досягнень науково-педагогічної школи Олександра Георгійовича варто назвати підготовку й захист 2 докторських і 14 кандидатських дисертацій.

Напрямами педагогічного пошуку професора О.Г. Романовського та учнів його науково-педагогічної школи можна також вважати: особистісно-професійний розвиток і самовдосконалення суб’єктів освітнього процесу; вивчення особливостей формування готовності майбутніх інженерів до професійного саморозвитку, мотивації до вивчення психолого-педагогічних дисциплін, формування базових та відповідних компетенцій сучасних фахівців інженерно-технічного профілю, їх професійно важливих якостей та відповідних педагогічних умов їх професійної підготовки тощо.

Матеріали досліджень науково-педагогічної школи Олександра Георгійовича та його учнів покладено в основу навчальних посібників і монографій: “Формування готовності майбутнього інженера до професійного самовдосконалення: теорія і практика”, “Формування психологічної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності”, “Ділова бесіда в системі управлінських технологій”, “Ділова етика”, “Зміст і сутність педагогічної діяльності”, “Психологія розуміння в управлінському спілкуванні” тощо.

Посідаючи посаду проректора з науково-педагогічної роботи НГУ “ХП”, О.Г. Романовський успішно виконує обов’язки заступника голови Методичної ради університету, яка є координуючим органом, що визначає напрями і перспективи розвитку університету, генератором нових підходів в організації навчального процесу і методики навчання, справжнім організаційно-аналітичним центром нашої діяльності з питань подальшого вдосконалення якості підготовки фахівців.

Велику увагу О.Г. Романовський приділяє узагальненню й поширенню досвіду національних і зарубіжних вишів у питаннях удосконалення організації навчально-методичної роботи, гуманізації навчально-виховної процесу та духовного розвитку особистості, для чого він щорічно організовує й очолює міжнародні конференції: “Фундаментальна освіта і формування гуманітарно-технічної еліти”; “Переяславська рада: її історичне значення і перспективи розвитку восточнославянської цивілізації”, “Проблеми гармонізації міжнаціональних відносин на пострадянському просторі”, “Пространство літератури, мистецтва і освіти – шлях до миру, згоди і співпраці між славянськими народами”, “Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес”.

Нагромаджені в нашому університеті величезний досвід методичної роботи, сучасні технології навчання, психолого-педагогічні методи роботи зі студентами сприяють розвитку системи підвищення кваліфікації, що вже багато років викликає жвавий інтерес викладачів з ХП та інших вишів Харкова, які щороку вдосконалюють педагогічну майстерність у нашому університеті. Саме цей напрям підтримується і постійно розвивається О.Г. Романовським.

За час керівництва проф. О.Г. Романовським методичним відділом робота з удосконалення педагогічної майстерності стала більш структурованою і системною. Зросла кількість і розширився діапазон тем, які обговорюються в 17 методичних постійно діючих щотижневих семінарах. Педагогічні технології передачі технічних знань, активізація навчального процесу, технології і менеджмент дистанційного навчання, методика використання веб-технологій, створення сайтів, лінгвістична і термінологічна підготовка фа-

хівців, комп'ютерні технології моделювання – ці та інші теми пропонуються викладачам, а сам Олександр Георгійович веде семінар “Основи педагогічної майстерності”.

З метою поширення досвіду формування практичних навичок і вмінь педагогів-новаторів в університеті понад десять років проводиться Міжвузівська школа-семінар “Сучасні педагогічні технології в освіті”, яка проходить під керівництвом проф.О.Г.Романовського. Розмаїття форм її проведення – майстер-класи, педагогічні майстерні, ділові ігри, тренінги, дискусії, лекції, презентації – а також тем, що розглядаються, зробило цей сучасний захід дуже популярним не тільки на теренах колишнього СРСР, а й далекого зарубіжжя. Її учасники знайомляться із сучасними технологіями проведення занять, обговорюють як специфічні форми викладання конкретних дисциплін, так і проблеми, що потребують координації дій освітніх установ.

Ураховуючи те, що визначальною характеристикою якісно нового етапу історії людської цивілізації стає інноваційний тип світового розвитку, учений замислився над розробленням нового змісту, методів і засобів навчання, його відповідного дидактичного забезпечення й науково-методичного та психолого-педагогічного обґрунтування, значного поглиблення теоретичної бази знань, посилення прикладної спрямованості навчання, розкриття творчого потенціалу студентів та викладачів відповідно до їхніх нахилів, запитів, здібностей і вподобань. Він запропонував створити в системі освіти НТУ “ХПІ” відповідну парадигму, яка б включала застосування сучасних педагогічних технологій формування інноваційного типу мислення студентів. Із цією метою проф. О.Г. Романовський – як проректор з науково-педагогічної роботи - розробив і вніс пропозиції щодо активізації впровадження сучасних педагогічних технологій у навчальний процес університету, які і були втілені у відповідному наказі № 323-І від 11 червня 2010 року.

Беручи до уваги особливості фахової підготовки, було визначено сучасні педагогічні технології, а потім запропоновано відповідним факультетам. З метою надання методичної допомоги науково-педагогічним працівникам факультетів призначено консультантів з числа провідних педагогів університету, які використовують сучасні педагогічні технології, та викладачів кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами. Розроблено систему роботи методичного відділу і консультантів для надання всебічної методичної й організаційної допомоги факультетам і науково-педагогічним працівникам у впровадженні сучасних педагогічних технологій.

Наступною ініціативою доктора педагогічних наук, проф. О.Г. Романовського було створення Центру сучасних педагогічних технологій НТУ “ХПІ”, головним завданням якого стало забезпечення:

- переходу від навчання, орієнтованого на знання, до особистісно і діяльнісно орієнтованого навчання,
- цілісності навчально-виховного процесу,
- здатності науково-педагогічних працівників до формування національної гуманітарно-технічної еліти,
- єдності світоглядної, фундаментальної, спеціальної, соціально-гуманітарної й управлінської підготовки,
- необхідності формування у студентів системного типу мислення і його інноваційного характеру,
- високої соціальної і професійної мобільності людини та її готовності до змін.

В НТУ “ХПІ” велику увагу приділяють питанню забезпечення навчального процесу навчально-методичною літературою. Тому 2002 року було створено програму “Підручник”, керівництво якою здійснює проф. О.Г. Романовський. Успішне виконання цієї програми значно покращило навчально-методичне забезпечення навчального процесу. Щорічно науково-методична література НТУ “ХПІ” відзначається на різних виставках України, де наш університет здобуває високі нагороди.

З метою активізації та покращення якості редакційно-видавничої діяльності О.Г. Романовський як проректор з науково-педагогічної роботи, який керує цією діяльністю, був одним із головних організаторів проведення університетських конкурсів: на кращий підручник, монографію, навчальний посібник із грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, на кращій дистанційний курс, які щороку проводяться в нашому університеті.

О.Г. Романовський є заступником голови Ради кафедр соціально-гуманітарних дисциплін, основними напрямками роботи якої є: вдосконалення організації навчального процесу, методології та методики викладання гуманітарних дисциплін відповідно до нових нормативних документів та вимог Болонського процесу; вдосконалення навчальних програм нового покоління навчальних планів та відповідних методичних матеріалів; забезпечення студентів необхідною навчальною і методичною літературою; міжнародні наукові програми для викладачів університету; пошук та застосування нових форм виховної роботи зі студентами та ін.

Як заступник голови Ради кафедр соціально-гуманітарних дисциплін, який безпосередньо керує їхньою роботою, О.Г. Романовський велику увагу приділяє підвищенню якісного складу науково-педагогічних працівників зазначених кафедр. Так, завдяки його особистій підтримці тільки в 2009-2010 навчальному році були захищені 4 докторські та 6 кандидатських дисертацій. Це є добрим прикладом і для кафедр технічного напрямку.

Наукові та педагогічні здобутки О.Г. Романовського відзначено високими званнями, урядовими нагородами.

Крім величезного життєвого досвіду, таланту вченого і керівника, є ще одна грань цієї яскравої особистості – це поетичний дар. Олександр Георгійович – професійний поет. В Україні, Росії та Польщі видано 10 збірок його поезій, а на його вірші написано більш ніж 60 музичних творів для сольного та хорового виконання. Невичерпний запас душевної енергії, емоційної сили і в той же час лірична проникливість і щира людяність, здібність за допомогою несподіваної метафори передати складність і глибину світобудови, душі й людських відносин – це поєднання вирізняє поета О.Романовського з-поміж інших. Для його поезії характерні філософські роздуми, гуманізм, прагнення - як громадянина і вихователя – до добра, самовдосконалення, утвердження особистісних цінностей.

Особливе місце у житті нашого університету посідає Фестиваль слов'янської духовної музики і поезії "Колокольный звон Пасхальный", який проводиться щорічно. Стрижем Фестивалю є духовна поезія О.Г. Романовського та музичні твори на його вірші.

Слухаючи або читаючи їх, переймаєшся дивовижним поєднанням Віри в Бога з вірою в самого себе і виразно відчуваєш непохитну переконаність автора, його духовність, величезну внутрішню силу та енергію.

У своїх віршах автор оспівує любов до жінки, до життя, до краси людських відносин, але робить це перебуваючи у щирій Любові до Бога й з визнанням того, що Вища істина - це єднання людини й Бога.

Цікавою і досить характерною рисою ювіляра є й те, що він, виявляючи щирі турботу про багатьох людей і допомагаючи їм, ніколи нічого не просив для себе особисто.

У складні часи, в яких ми живемо, звернення до мудрості, духовності та гуманності повертають людину до неминущих цінностей, до вічного прагнення вдосконалення особистості, її Душі.

Щиро бажаю вельмишановному Олександру Георгійовичу щастя, здоров'я і творчого довголіття. Упевнений, що Ваш невтомний пошук і масштабні дослідження й надалі сприятимуть самовизначенню і становленню поколінь високоосвічених громадян України.